

František Schusser

Druhé putování za růží a lilíí

Úpatím Blanského lesa k Horní Plané

České Budějovice

2009

FRANTIŠEK SCHUSSER

DRUHÉ PUTOVÁNÍ ZA RŮŽÍ A LILIÍ

ÚPATÍM BLANSKÉHO LESA K HORNÍ PLANÉ

OBSAH

PROČ A JAK DRUHÉ PUTOVÁNÍ ZA RŮŽÍ A LILÍ	9
Obec Dolní Třebonín	13
<i>Život jedné ženy</i>	16
Obec Mojmé	20
<i>Černice</i>	22
Obec Chlumec	24
<i>Dva svobodnické dvory v Krníně</i>	26
Obec Přísečná	27
<i>Koutňák a rodeník</i>	28
Obec Srnín	30
<i>Muzika a tanec při posvícení</i>	31
Obec Zlatá Koruna	32
<i>Škola ve Zlaté Koruně v letech 1772–1788</i>	34
<i>Založení kláštera Zlatá Koruna</i>	36
<i>Osudy kláštera Zlatá Koruna po roce 1785</i>	39
Obec Holubov	39
<i>Keltské oppidum Třisov</i>	41
<i>Blanský les</i>	43
<i>Na vrcholu hory Klet'</i>	45
Obec Křemže	49
<i>Zřícenina hradu Dívčí Kámen</i>	56
Obec Nová Ves	60
<i>Obec Nová Ves ve víru 20. století</i>	62
Obec Brloh	64
<i>Kuklov</i>	68
Obec Chvalšiny	71
<i>Chvalšiny a klášter Zlatá Koruna</i>	76

© Autor: František Schusser

© 2009 nakladatelství a vydavatelství Bohumír NĚMEC – VEDUTA

ISBN 978-80-86829-49-4

Město Český Krumlov	78
<i>Historie domu, kde je dnes hotel Růže</i>	82
<i>Hrad a zámek Krumlov za Rožmberků</i>	86
<i>Jan Smil z Křemže a Oldřich II. z Rožmberka</i>	87
<i>Kolik, jak a co se jedlo na zámku Krumlov</i>	89
Obec Kájov	91
<i>Kájovské poutě</i>	95
Zaniklé obce a osady ve vojenském újezdu Boletice	98
<i>Vojenský újezd Boletice</i>	117
<i>Kostel svatého Mikuláše v Boleticích</i>	118
Obec Hořice na Šumavě	121
<i>Když císař přijal delegaci ochotníků z Hořic</i>	126
Obec Černá v Pošumaví	129
<i>Tuhu z Černé zná celý svět</i>	132
Zaniklá osídlení obce Černá v Pošumaví	134
<i>Tam, kde ryby plují nad kostelem a železné krávy</i>	141
<i>Glöckelberg – Zvonková a krajina bez lidí</i>	145
Město Horní Planá	149
<i>Tam, kde se narodil Adalbert Stifter</i>	162
<i>Kostel nejsvětější trojice v Hodňově</i>	164
<i>Na hladině i pod hladinou</i>	166
<i>Námořník na souši</i>	168
Základní literární zdroje	170
Rejstřík míst	171

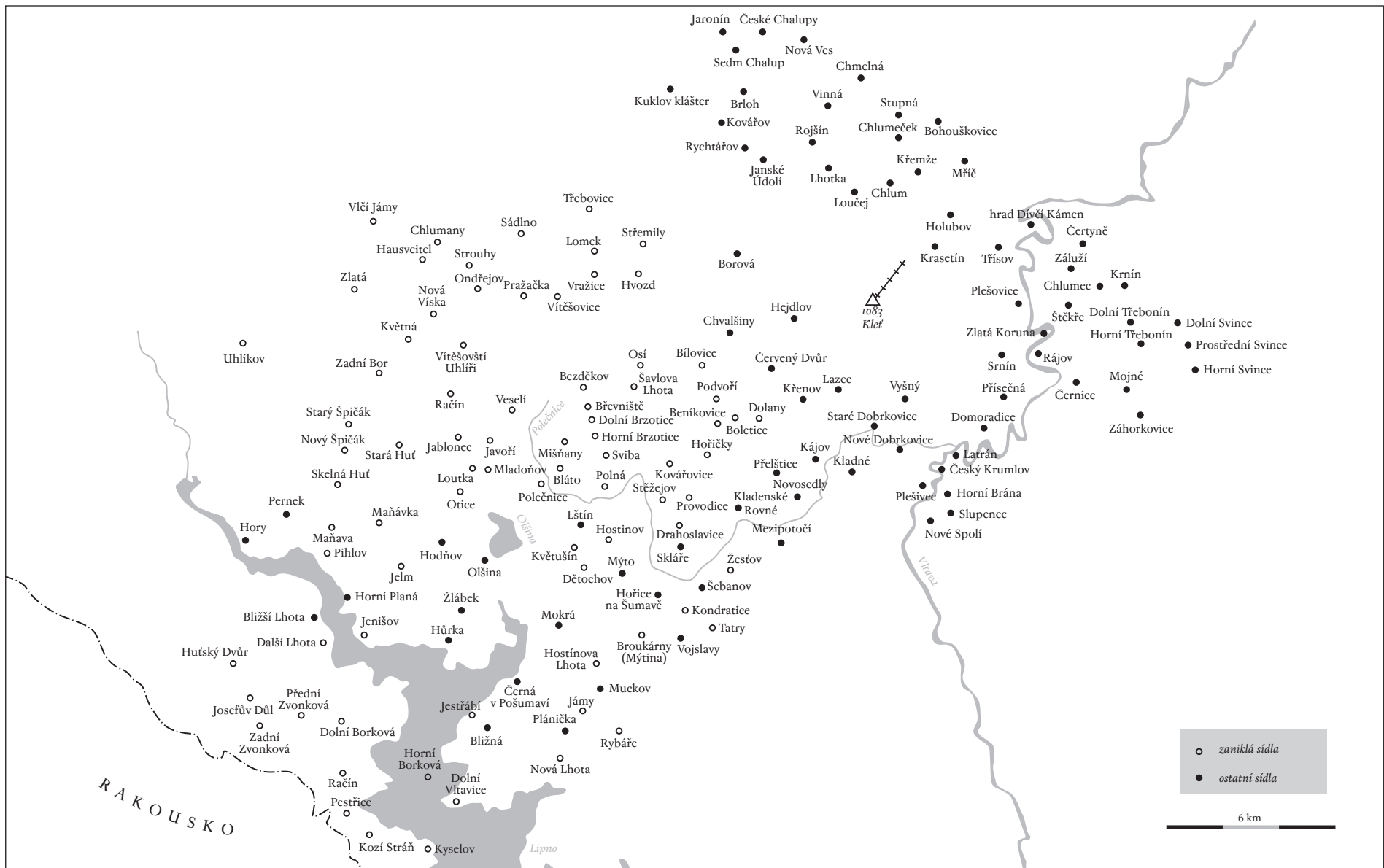
PROČ A JAK

DRUHÉ PUTOVÁNÍ ZA RŮŽÍ A LILIÍ

Když v roce 2007 vyšla má kniha Putování za růží a lilií, tak jsem v úvodu napsal: „Kdo v této knize marně hledá další města a obce zaniklého okresu Český Krumlov, pak snad možná vyjdou v druhé části mého Putování.“ Hvězdy tam nahoře byly příznivě nakloněny a tak mohu splnit slib, který jsem vám dal. Tím zároveň zčásti odpovídám na otázku „proč“. Druhou polovinu odpovědi „proč“ tvoří mé poznání, že ani „místní“ lidé neznají města a obce „za humny“. Mnohdy putují do daleké ciziny a o víkendu neví, „kam se podívat“. I já se musím přiznat, že při každé toulce po Českokrumlovsku vždy objevím něco nového a zajímavého. A to se zde toulám již více než půl století. Můj celoživotní vzor Ernest Thompson Seton kdysi napsal: „Protože jsem poznal trýzeň života, chtěl bych vyhloubit studnu, ze které by mohli pít i jiní.“ To je má třetí, osobní odpověď na otázku „proč“.

Jak psát své Druhé putování za růží a lilií, jsem si vyzkoušel v prvním Putování a zdá se, že styl se osvědčil a tak není důvod, proč měnit něco, co funguje. Pro ty, kteří mé prvé Putování za růží a lilií nečetli, uvádím, že členění je dle měst, obcí a dle mého názoru i míst, které považuji za klíčové. Ke každému místu přičleňuji příběh, který by jej měl o něco víc přiblížit. Růži v mé knize připomínají Rožmberkové a lilií má ve znaku cisterciácký řád. Ve Druhém putování jsem vyměnil cisterciácký klášter Vyšší Brod za cisterciácký klášter Zlatá Koruna. Problém jsem měl a mám s vojenským újezdem Boletice, kde zatím nejsem schopen seriózně popsat celé zaniklé osídlení. Není k tomu ani dost pramenů a já nemám sílu onu zkázu vstřebat a popsat.

Předchůdce poutníků lze hledat u Adama, kdy Adam musel opustit ráj, ale také u patriarchů kmene Izraelitů, u mudrců z Východu či v Ježíšově putování s apoštoly. I dnes se putuje nejenom v Indii k pramenům Gangy, putuje se z celého islámského světa do Mekky, křesťané

putují do Říma a Jeruzaléma. Turistika se stala odvětvím průmyslu, ale poutník je na cestě nekontrolovatelný a svobodný a plně si vychutnává místa, kam přichází. Pro poutníka je život pohybem a změnou a pro mne je vždy cesta důležitější než cíl. Poutníkovým cílem je nejenom hledání, ale i hodnocení. Protože kráčím na určité místo, samo místo není cílem, ale prostředkem duchovního prožitku. Cílem je naděje na hlubší a lepší život. Jak poznamenal jeden z mých vzorů Curtis: „Poutník se odvrací od všeho, co jej vázalo a obrací se k touze.“ Putování učí pokoře a soustředění. Nemusí to být nábožensky motivované putování. Já chápu světskou podobu putování jako návštěvu a poznávání míst spojených s kořeny a jako cestu k sobě prostřednictvím prožitků poznávání přírodních i kulturních lokalit. Přikláním se k víře Ruperta Sheldrakera, že „hodně dobře by vzešlo ze změny postoje, kdyby se turisté opět stali poutníky“. Pak by se turistika stala opravdovým putováním, nikoliv přemístováním z místa na místo, netrpělivým a nedočkavým těkáním, ale možností nechat na sebe působit sílu navštíveného místa. Dle mého názoru je putování prožíváním, prožitkem a zážitkem.

Ani toto Druhé putování by nemohlo vzniknout, nebýt celé řady těch, kteří se tímto krajem zabývali přede mnou, ale ani kdyby má žena Radka neměla celá desetiletí mimořádné pochopení pro mé fyzické i duchovní Putování za růží a lilií. Mé poděkování patří i všem, kteří mi pomohli radou, znalostmi, zapůjčením materiálů, kritickými připomínkami či laskavým slovem a pochopením ke vzniku této knihy. Více než třicet let čekaly mé výpisky a více než půl století mé vzpomínky na toulky „Krajánka“, než se dostaly k vám, ke čtenářům. Tak tedy šťastnou cestu. Obrazně i doopravdy.

OBEC DOLNÍ TŘEBONÍN

Obec leží v polovině cesty a po obou stranách silnice mezi Českým Krumlovem a Českými Budějovicemi. Má rozlohu 2 043 hektarů a na počátku 21. století zde v 225 domech žilo 658 obyvatel. Při sčítání v roce 1869 bylo na území dnešního Dolního Třebonína 163 domů a 1 259 obyvatel. V roce 1950 zde žilo v 212 domech 723 obyvatel. Od počátku 21. století zde probíhá rozsáhlá bytová výstavba.

Přehled o dnešních částech obce je v následující přehledné tabulce:

DOLNÍ TŘEBONÍN	Unter-Breitenstein	1375	106/390
Čertyně	Čertin	1365	18/31
Dolní Svince	Unter-Zwinzen	1383	15/24
Horní Svince	Ober-Zwinzen	1315	11/20
Horní Třebonín	Ober Breitenstein	1375	10/29
Prostřední Svince	Mitter-Zwinzen	1315	24/59
Štětkře	Stiks	1339	12/17
Záluží	Zaluži	1389	29/88

Dolní Třebonín, pomník padlých na návsi.

Čertyně, usedlosti na návsi.

DOLNÍ TŘEBONÍN

Ze staré zástavby se zde zachovaly staré zděné domy s jednoduchými trojúhelníkovými štíty a vjezdovými vraty. Na návsi stojí lidová kovárna se zvoničkou. Ráz obce se však velmi rychle mění rozsáhlou výstavbou rodinných domů a příchodem nových obyvatel. Od roku 2001 zde bylo postaveno více než sto nových rodinných domů, staví se i nová škola.

ČERTYNĚ

Roku 1365 vísku prodal Verněř ze Srdova Rožmberkům. Statky č. p. 10 a 11 tvořily původně jeden velký statek. Dnes chráněná vesnice. Na počátku 20. století zde byl nalezen gotický svícen. Při cestě k Opalicům stojí kamenný sloup s kapličkou z roku 1608.

DOLNÍ A HORNÍ SVINCE

V blízkosti se nachází bývalý rybník Počátek, který v roce 1600 vybudoval Jakub Krčín. Po protržení hráze nedošlo již k jeho obnově. Jeho rozloha byla 7 hektarů a v současnosti se uvažuje o obnově rybníka.

HORNÍ TŘEBONÍN

V roce 1400 se poprvé rozlišují v písemných pramenech Horní a Dolní Třebonín, v současné době obě části stavebně splývají.

PROSTŘEDNÍ SVINCE

Z panství pořešinského daroval Bavor III. z Bavorova ves cisterciáckému klášteru Zlatá Koruna.

ŠTĚKŘE

Polorozpadlá tvrz z počátku 13. století byla vrácena původnímu majiteli, který se ji snaží opravit. V první polovině 14. století sídlou vladyků Olbramů ze Štěkře. V roce 1459 prodává Mikuláš z Holkova statek robotnému Linhartovi a v roce 1489 je darován dvůr farnímu kostelu v Krumlově. Na cestě ke Zlaté Koruně stojí šroubový sloup s gotickou kapličkou z počátku 16. století. Na téže cestě, asi o 80 m dále, je další žulová kaplička z konce 16. století.

Dolní Svince, návěs.

Horní Svince.

ZÁLUŽÍ

Severozápadně od vísky je u Vltavy les, kde se říká „Na hradišti“, který je pod stejným jménem uváděn na starých mapách. Malý ostroh je ze tří stran chráněn strmými stráněmi a z východní strany jsou zřetelné zbytky asi 80 m dlouhého valu. Zbytek tohoto hradiště leží naproti zřícenině Dívčí Kámen. U vsi směrem k Radosticím jsou gotická boží muka z počátku 16. století.

ŽIVOT JEDNÉ ŽENY

Paní Terezie Drhoutová se narodila 3. října 1900 a její životní pouť byla ukončena 23. května 1979. Byla kronikářkou Dolního Třebonína a já z jejích vzpomínek vyjímám ty, které prožila jako dítě a slečna. „Když mi byly tři roky, zakoupili rodiče v Dolním Třeboníně starou chalupu, která byla s doškovou střechou, celá z kamene, v ní jedna místnost 5×4 m s pecí, chlív a malá stodůlka, bez pozemků. Stavení bylo zchátralé, ale všichni jsme byli rádi, že máme svoje obydlí ...“ Při čtení těchto řádků si dovedu představit popis novostaveb, kterých je v Dolní Třeboníně desítky, jak je popíše žena, která se zde narodila v roce 2000. A při tom je to jen sto let.

Postupně otec malé Terezky s jejími bratry chalupu opravili k obývání. Když se psal rok 1905, to bylo Terezce 5 let, její otec a její dva starší bratři

zedničili ve Vídni. Zúčastnili se manifestace sociální demokracie, „povstání“. Otec a mladší bratr, zednický učeň, byli z práce propuštěni a starší bratr Jan byl ve Vídni zatčen. „Po pár týdnech byl ale také propuštěn, ale práci tam už nedostal, i když byl dobrý řemeslník. V roce 1909 zemřel na tuberkulózu, což byla tenkrát běžná nemoc chudých z podvýživy“.

V roce 1914, to bylo Terezii již 14 let, bylo to přesně 26. července, se konala v Černici pouť. Bylo to v poledne a na návsi byl kočár z Krumlova. Na hospodu a na kovárnu vyvěšovali žluté mobilizační vyhlášky, kde bylo velkými písmeny vypsáno, které ročníky se mají dostavit ke svým vojenským útvarům. Byla vypovězena válka, která vešla do dějin jako první světová. „Byla to hrozná podívaná, matky, ženy a děti plakaly. Můj bratr musel také do 24 hodin být ve Vídni a doma nechal ženu se třemi malými dětmi“.

Celé své mládí prožila Tereza ve válce. Hned první den války narukovalo z Dolního Třebonína 17 mužů. V květnu se konaly odvody, ke kterým byli voláni nejen devatenáctiletí, ale i padesátiletí, často otec a syn. Kuřáci si připravovali tabák dle chuti a možností. Někdo z listí ořechového, jiní z listí lipového, třešňového, ale i z listí ohnice a z bramborové nati. Pivo v Dolním Třeboníně se začalo doma vařit z jetele a pýru.

Horní Třebonín, návsní kaple.

Prostřední Svínice.

„Sbírány byly i zvony kostelní, píšťaly varhan, školní zvonky, hmoždíře, mosazné kliky u dveří, nádoby z mědi, cínu, kropenky a svícny“.

První světová skončila a vznikla Československá republika. Pro Terezu to však nebyla dobrá doba. Během dvou roků pohřbila se svým mužem dva syny. Oba byli ve věku 11 měsíců a zemřeli proto, že „jsme neměli na léčení“. Přeskočme léta první republiky. V roce 1938 chodí Tereza Drhoutová kopat zákopy. Na 15. března 1939 vzpomíná Tereza, které v té době bylo 39 let, takto: „Od rána napadlo hodně sněhu. Brzy ráno překvapilo Dolní Třebonín německé vojsko, které postupovalo na České Budějovice. Padal sníh a pro nás nastaly útrapy druhé světové války. My starší, kteří jsme zažili první světovou válku, jsme věděli, co nás čeká, bylo to však mnohem horší, než ta první“.

Muži byli zahrnutí na nucené práce, bylo zavedeno lístkové hospodářství a mluví se o přípravách a plánech Němců o vystěhování našeho národa na Sibiř. Když přišel máj 1945 a s ním konec druhé světové války, nebyl v Dolním Třeboníně ještě elektrický proud. V obci byli většinou malí a střední zemědělci a většina zemědělských prací se prováděla bez mechanizace ručně. „Máslo se stloukalo ručně a chléb se pekl doma“.

V době senoseče se chodilo ráno ve 3 hodiny sekat trávu na seno, přes den se seno sušilo a svázelo a za tmy se poklízal dobytek. Výmlat obilí se prováděl buď ručně celý nebo mlátičkou, kterou poháněl žentour a čistilo se ručně mlyn-

Štětkře, renesanční tvrz (č. p. 1).

kem na obilí. V roce 1946 byla zavedena do Dolního Třebonína elektrina a v roce 1949 se zakládalo Jednotné zemědělské družstvo. „V naší obci byli někteří zemědělci, kterým se vedlo dobře, a proto se vstupu do JZD bránili. Bylo však několik s menší výměrou, většinou komunistů, kteří družstvo založili. Když se časem zemědělci v obci přesvědčili, že vývoj v zemědělství se nezastaví, byli nuceni z různých důvodů se podřídit, přece jen do družstva vstoupili“.

Když se konaly přípravy ke společnému setí ozimů, začalo se uvažovat o rozorání mezí. Nastal problém, že nikdo se zapůjčeným traktorem nechtěl meze rozorávat. „Nakonec se přece jeden odhodlal, ale vyjel ponejprv až večer, jen tak na zkoušku a skoro všechny meze rozoral ponejvíce sám a v noci, ale nic se při tom nepříhodilo, obešlo se to v klidu“. Horší to bylo při vyčleňování pozemků z družstevních honů. Paní Tereza, jako „nezemědělec“ měla zastupovat Místní národní výbor v Dolním Třeboníně. „Na své jsme si přitom přišli, museli jsme si nechat vyčíst všechny hříchy z minulosti i všech našich předků, kteří už ani nežili. Ale krev netekla, i když nám jedna slibovala, že vezme sekeru a poteče krev, když někdo vstoupí na její pozemek a jeden rolník trochu škrtil člena komise“. Když Tereza Drhoutová psala své vzpomínky, tak dodala: „Dnes už to беру s humorem, ale tenkrát mi do smíchu nebylo. Dnes již od té doby uběhlo 20 roků, ta, co na nás chtěla vzít sekyru, nakonec také do družstva vstoupila a je z ní dobrá

Záluží, náves.

ošetřovatelka krav, už by měla být několik roků v důchodu, ale stále se s prací nechce rozloučit“.

Když bylo skončeno vyčleňování pozemků soukromníků z honů a byly přičleněny záhumenky členům JZD, „začala se objevovat u některých členů JZD větší péče a starostlivost o práci na svém záhumenku, než na společných honech“. Každý člen JZD směl pěstovat na svém záhumenku jednu krávu a nejvýše dvě prasata. Tak jako každý, tak i stárnoucí paní Drhoutová, se vrací do dob svého mládí ve svých vzpomínkách: „Dříve každý dobrý hospodář musel dobře počítat, aby z výtěžků svého hospodaření mohl krýt potřeby rodiny, potřebné investice, ušetřit věna pro své děti, protože dědicem statku bylo jen jedno dítě, aby statek udržel celý a ostatní museli ze statku dostat podíl. Dědic statku musel zajistit stáří výměnkem a ten byl někdy pro staré rodiče dost trpký“. Tato slova si čtu často, když na počátku 21. století naříkám.

OBEC MOJNÉ

Obec leží 7 km severovýchodně od Českého Krumlova. Má rozlohu 851 hektarů a na počátku 21. století zde v 99 domech žilo 199 obyvatel. Při sčítání v roce 1869 bylo na území dnešní obce Mojné 72 domů a 525 obyvatel. Od této doby počet obyvatel trvale klesá.

Přehled o dnešních částech obce je v následující přehledné tabulce:

MOJNÉ	Mojnej	1315	63/152
Černice	Cernitz	1315	27/35
Záhorkovice	Záhorkowitz	1339	9/12

MOJNÉ

Jméno obce se poprvé objevuje v listině Bavora III. z Bavorova roku 1315. Název Moyn zřejmě označoval v keltském jazyce, dle Akademie věd, bažinu. Obec po dlouhý čas, až do roku 1850, náležela pod panství kláštera Zlatá Koruna. Po roce 1850 bylo samostatnou obcí s výjimkou, kdy byla krátce připojena k Dolnímu Třebonínu. Je zde pořádán tradiční masopust „Koníček“ a Havelské posvícení. Velmi agilní hasičský sbor zde působí od roku 1898.

ČERNICE

Obec bývala v majetku pánů ze Strakonice a v roce 1315 ji Bavor III. věnoval klášteru Zlatá Koruna za to, že v klášteře mohl být pohřben. V roce 1787, po zrušení kláštera ve Zlaté Koruně, byla obec připojena k panství

Mojné, pomník padlých na návsi.

Zlatá Koruna, klášter cisterciáků.

Hora Kleť, rozhledna s turistickou chatou.

Údolí řeky Vltavy ve Zlaté Koruně.

Holubov, budova nádraží.

Dívčí skála ve vltavském údolí nedaleko hradu Dívčí Kámen.

České Chalupy.

Křemže, kostel sv. Archanděla Michaela.

Loučej, návsní barokní kaple.

Dívčí Kámen, pohled na hradní zříceninu od jihu.

Brloh, kostel sv. Šimona a Judy.

Dívčí Kámen, pohled na hradní zříceninu od jihozápadu.

Chvalšiny, náměstí s kostelem sv. Máří Magdalény.